

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Dr. Korošec — revolucionar.

Dr. Korošec je načelnik SLS ter njenega parlamentarnega predstavnika Jugoslovanskega kluba, ki hoče veljati pred javnostjo kot edini zastopnik slovenskega ljudstva, češ da so združeni v njem skoro vsi slovenski poslanski mandati.

Nočemo razmotrivati, ali je res SLS edina in prava zastopnica slovenskega ljudstva, ako pa hoče kot taka veljati, ugotavljamo samo, da imajo njeni voditelji tem večjo dolžnost, paziti na to, kakšne izjave o političnem položaju v Sloveniji spuščajo v javnost, ker ne postavljajo na tehtnico samo interesov svoje stranke, ampak tudi interese celokupnega slovenskega ljudstva.

O dr. Korošcu je sicer znano, da njegova lastnost ni politična dalekovidnost, česar se brzkone nekoliko tudi sam zaveda, ker stopi le malokdaj pred javnost s kako politično izjavo, zakaj, kadar kaj izjavi, je čisto gotovo, da zavozi in da ne postavi v slabo luč samo svoje stranke, temveč tudi slovensko ljudstvo. Kot voditelja SLS, večinske stranke slovenskega naroda, ga od časa do časa pač prisili položaj, da zine kakšno besedo, tedaj pa je seveda blamaža neizogibna in kar je še hujše, dostikrat tudi škoda za interese slovenskega ljudstva. Pred dnevi se je vrnil dr. Korošec v Belgrad, kjer je skušal napraviti razpoloženje za preprečenje novih volitev z izjavo, da proti Sloveniji izbruh državljanske vojne. Zelo dvomimo, da bi se dr. Korošec zavedal resnosti pomena svoje izjave kot voditelja večinske slovenske stranke.

Dr. Koroščevo izjavo se lahko tolmači tudi kot grožnja. Za državljansko vojno je treba namreč najmanj dveh, da nastopita z orožjem drug proti drugemu. Eden izmed teh dveh bi v Sloveniji vsekakor imel biti dr. Korošec s svojimi generali in s svojo gardo. Kakšna naj bi bila v Sloveniji državljanska vojna, če bi se je dr. Korošec ne udeležil, ko vendar sam trdi, da stoji za njim vse slovensko ljudstvo?

Dr. Korošec torej grozi. Res je, da so strankarsko politične razmere postale v Sloveniji v zadnjem času precej napete, res pa je tudi, da je ta napetost posledica popolnoma negativne politike dr. Korošca in Jugoslovanskega kluba. Komu grozi dr. Korošec? Ali tistim, ki se z njegovo brezplodno politiko ne strinjajo, ali pa tistim, ki hočejo dati ljudstvu z volitvami možnost, da obračuna s svojimi političnimi zastopniki po njihovi zaslugi?

Dr. Korošec grozi. In sicer grozi na račun slovenskega ljudstva, ker je čisto gotovo, da bi v slučaju resnih nemirov ne stal v prvi vrsti in

da bi se čisto gotovo skrival po zajčje, kakor se je v tistih časih ob začetku svetovne vojne, ko se je v Mariboru in severnih krajih Slovenije pričela na inicijativo orožniškega poveljnika v Gradeu nemška losvonromovska gonja proti slovenskim duhovnikom. Dr. Korošec ni eden tistih, ki bi žrtvoval življenje in smrt za idejo in koristi drugih, zato je tembolj brezvestno, ako s podobnimi izjavami povečuje že itak zadosti veliko razburjenje.

Tolažilno je pri vsem tem samo to, da v slovenskem ljudstvu ni niti najmanjšega razpoloženja in navdušenosti za kako državljansko vojno, ker kaj takega sploh ni utemeljeno v značaju slovenskega naroda, ki ni nikdar mislil na krvave pokolje niti takrat, ko je živel s tujimi narodi v skupni državi, in ki sedaj še manj misli na podobno rešitev političnih vprašanj, ko živi s sorodnimi jugoslovanskimi narodi v skupni državi kot državen narod. Zato so dr. Koroščeve grožnje in napovedi prazne. Kdor pozna slovensko ljudstvo in njegov značaj, njegova stremjenja in želje, ve, pri čem je. Slovensko ljudstvo si želi predvsem reda in miru, ki sta glavna temelja produktivnemu delu ter zaslužku, in ki edino vodita do boljšega kosa kruha.

Ne bavili bi se z dr. Koroščevo izjavo, ako bi ne bila sposobna v nepoučeni jugoslovanski javnosti kakor tudi v inozemstvu zbuditi mnenje, da hočemo imeti Slovenci revolucijo in nasilno izpremembo sedanjega političnega položaja. Take izjave vodilnega slovenskega politika so samo sposobne povzročiti kakšno obsedno stanje. Kaj se to pravi, smo skušali dovolj v svetovni vojni. Na drugi strani pa državi take izjave rušijo v nepoučenem inozemstvu ugled in zupanje, kar more imeti najslabše posledice za razvoj našega narodnega gospodarstva, ki se ne glede na to ima že itak boriti z velikimi težkočami.

S tega stališča moramo dr. Koroščevo izjavo najodločneje obsoditi. V ostalem pa jo smatramo za zelo slabo in bedasto šalo, kakor smo smatrali znano vprašanje Jugoslovanskega kluba na vojnega ministra zaradi kanonov na Golovu in na Šišenskem hribu, katere so videli dr. Koroščevo strategijo in kanonirji namerjene na Jugoslovansko tiskarno.

H koncu še tole: Če pa dr. Korošec resno misli s svojo izjavo in če naknadno izjavi, da bo kot vrhovni general SLS stal vedno in povsod, na suhem in na mokrem, v prvi vrsti, naj pride k nam. Mi imamo eno staro sabljo. Ta mu je na razpolago. Zakaj pa ne?

K rešitvi krize.

Glavna znaka sedanjega notranje-političnega položaja naše države sta negotovost in nestrpnost. Res je, da priznavajo vse stranke in tudi vlada sama, ki je odgodila narodno skupščino do 20. oktobra, da je sedanjí položaj nevzdržljiv in da je potrebna čim prejšnja sanacija. V ozračju leži nekaka napetost in se slošno opaža v vseh krogih precejšna nervoznost. Sedanja vlada nacionalnega bloka se je osnovala v svrhu začasne rešitve parlamentarne in vladne krize, ki je trajala več mesecev. Da je ta rešitev v resnici začasna, je razvidno iz tega, da se nova vlada ni več mogla naslanjati na narodno skupščino, radi česar je bila prisiljena odgoditi jo do jeseni. Izhod iz sedanjega položaja morejo vsled tega prinesiti samo nove volitve ali pa osnovanje take vlade, ki bi imela za seboj močno in zanesljivo večino narodne skupščine. Doslej se ni zgodilo niti prvo niti drugo, rešitev se je samo zavlekla z odgoditvijo narodne skupščine. Ni izključeno, da je vlada računala pri odgoditvi skupščine na pomirjenje duhov in pa na novo opredelitev strank. Seveda se doslej tudi to ni izpolnilo ne v enem in ne v drugem oziru. Vsa znamenja kažejo, da prevladuje v našem notranjepolitičnem položaju čim dalje večja razburjenost, kakršna v naši mladi državi še ni vladala.

Odkrito pa moramo reči, da je vsa javnost naveličana vseh začasnih rešitev in da zahteva končne odločitve bodisi take ali take. Vsi si žele izhoda iz sedanje mučne negotovosti, ki znatno ovira tudi naše narodno-gospodarsko življenje.

Res je, da se nahajamo ponovno na mrtvi točki in da se končna rešitev zavlačuje. Kakor je soditi po vseh znakih, obstoja nevarnost, da bo sedanjí položaj trajal še do 20. oktobra, ko se ima sestati narodna skupščina. Ta dan more prinesiti za sedanjjo vlado izhod iz tega zapletenega stanja le, ako pridobi zase eno izmed opozicijskih strank, tako morebiti Davidovičeve srbske demokrate. Če pa sedanja vlada ne računa na podobno rešitev, more priti 20. oktobra v zelo mučen položaj, ker se lahko zgodi, da preglašujejo v narodni skupščini opozicijske stranke vladne. Ni misliti na to, da bi parlamentarna večina tudi 20. oktobra zapustila narodno skupščino, kakor jo je 20. maja. Iz tega sledi,

da sedanja vlada ne sme počakati 20. oktobra, če se hoče vzdržati na površju in da mora odločitev pasti prej. Če sedanja vlada ne more pridobiti Davidoviča ali kake druge stranke zase, če ni mogoče osnovati širše koncentracijske vlade, če je nemogoča tudi centralna vlada, kakor so pokazale izkušnje, potem so edini izhod samo nove volitve, ki naj bi jih vodila sedanja Pašič-Pribičevićeva vlada.

Čujejo se glasovi, da bodo volitve krvave, da vre po vsej državi. Prokrovati ne moremo, mnenja pa smo, da morejo sedanjí politično-strankarski napetosti ter zagrizenosti dati duška samo volitve. Čim prej se bodo vršile, tem prej bo ta napetost ponehala. Z zavlačevanjem volitev pa se položaj samo slabša, ker se daje na ta način samo več časa in prilike strankarskim agitatorjem in demagogom za hujškanje ljudskih množic.

Res je, da so vsi sloji siti sedanjega stanja in da si vsi žele kakršnekoli rešitev sedanje krize, četudi bi morebiti ta rešitev ne zadovoljila vseh želja posameznih struj. Možnost za rešitev sedanjega položaja, ki jo more prinesiti 20. oktobra, obstoja že danes. Ni mnogo izbirati; možna je koncentracijska vlada, v kateri bi bile zastopane vse večje stranke, ki so za monarhijo in državno edinstvo, ali nevtralna vlada, ali pa volilna vlada Pašiča in Pribičevića. To so tri možnosti, med katerimi je treba izbirati in do 20. oktobra se te možnosti ne bodo pomnožile, zakaj sklepati je po raznih znakih, ki se pojavljajo tupatam v državi med nasprotnimi strankami, da se zna položaj do jeseni še poslabšati.

Za katero teh treh možnosti se bodo vodilni politični krogi končno odločili, je še negotovo. Negotovo je tudi, ali bodo morebitne volitve prinesle končno in definitivno rešitev krize. Gotovo je samo eno, da morejo nove volitve pokazati, ali se široke množice ljudstva strinjajo s politiko, ki so jo vodile od zadnjih volitev naše stranke, s politiko, ki je spravila v zelo težak položaj ne samo posameznih slojev našega naroda, temveč tudi državo kot tako samo.

S tega stališča bi bile volitve dobro došle, ker bi pokazale jasno mišljenje ljudstva in vsaj v tem pogledu razčistile položaj.

Sporazum s Slovenci.

V splošni politični zmešnjavi, med neprestanimi krizami in zavlačevanji rešitve se tem bolj opaža potreba ozdravljenja notranje-političnih razmer. Umljivo je, da se to ne bo izvršilo v medsebojnem boju političnih strank in parlamentarnih skupin ter da bo treba kreniti trezno in resno mirno pot. Ugotavljamo, da se češče čujejo glasovi in zahteve po sporazumu. Sporazum je postala zadnje

čase nekaka programatična beseda. „Bratski sporazum“ tvori krilatice političnega časopisja. Vsa politična in nepolitična javnost si je na jasnem, da je stvar v načelu zelo lepa in da jo mora želeti vsak pameten človek.

Belogradska „Samouprava“ priobčuje informativen članek, v katerem piše o sporazumu s posebnim ozirom na Slovence, predvsem o sporazumu s Slovensko ljudsko stranko. Govo-

Naročajte „Ljudski tednik“!

reč splošno o sporazumu omenja Radiča, ki zahteva na podlagi sporazuma republikansko človečansko federacijo. SLS zahteva avtonomije, ki pa se ne razlikujejo mnogo od federacije, in sicer hoče imeti avtonomije za vso kraljevino. Bosanski muslimani zahtevajo avtonomijo, o kateri obliki pa si sami niso na jasnem. Med vsemi stoji „srednjelinjaši“, ki bi radi sklenili sporazum na podlagi takozvane srednje linije, o kateri pa tudi ne vedo povedati kaj točnejšega. Srbski demokrati so za sporazum z vsakomur, ki je proti Pašiču in Pribičeviću. Iz tega sledi, da je nemogoč sporazum z vsemi temi skupinami hkrati, ko zahteva vsaka skupina drugo podlago za sporazum. Ako bi se storil sporazum z celim blokom (ali s Slovenci, Hrvati in muslimani), bi bilo treba vzeti najširši program, t. j. Radičevo federativno republiko.

Možno se je sporazumevati separatno s posameznimi strankami, seveda ako te vnaprej izjavijo, da zapuste svoje zaveznike in sklenejo separatni sporazum. Ta misel je zelo vabljiva za nekatere poštene Srbijance, ki jim je tuja prečanska mentaliteta. Zelo mamljiva jim je prevsem misel na sporazum s SLS. S tem sporazumom bi bila vlada ojačena in država bi se otresla mučnih kriz in težavic. V inozemstvu pa bi napravilo ugoden vtis, ako bi mogli pokazati, da večina Slovencev aktivno sodeluje pri urejanju države. Vprašanje je seveda, če to niso samo iluzije dobro mislečih patriotov.

Ako hočemo priti do sporazuma z SLS, bi morala ta najprej izstopiti iz opozicijskega bloka, obenem seveda iz federativnega bloka. Nemogoče je, da bi bila SLS hkrati v sporazumu z radikali in Radičem, hkrati v vladi in v opoziciji.

Mislimo si, da se izjavi SLS pripravljeno skleniti separatni sporazum z radikali! V tem slučaju bi se morala najprej najti podlaga za sporazum. Najresnejše vprašanje za SLS je vprašanje avtonomij. Z njim stranka stoji in pade. Pri tem je šla stranka že tako daleč, da brez velikih izgub ne more nazaj. Ona gotovo ne izvrši nad seboj harakiri, da ustreže radikalcem. Ona mora prinesiti narodu obljubljeno avtonomijo. Avtonomija Slovenije je stvar, o kateri se da govoriti. Saj si lahko predstavljamo, da je Slovenija v svojih odnošajih napram celi državi nekaka feder. država. To bi bistveno ne tangiralo naše kraljevine. Zgodovina nam nudi take vzglede n. pr. pri Finski in Poljski v odnosih napram Rusiji.

Toda SLS ne zahteva take avtonomije. Ona hoče imeti avtonomistično ureditev vse države. Avtonomijo naj bi imele Slovenija, Vojvodina, Makedonija itd. To pa je nemogoče, ker bi n. pr. v Vojvodini Srbi prišli pod nemško-madžarsko koalicijo, v Bosni pod muslimane, a o Makedoniji niti ne vemo, kako bi se položaj razvil. Z eno besedo: Srbi bi bili zopet

potisnjeni v okvir predvojne Srbije. Po vseh drugih pokrajinah bi bil srbski element v manjšini in borbi z drugimi plemenskimi in verskimi življi. Tako bi vojna Srbom ne prinesla osvobojenja, temveč začetek težkih političnih bojov.

Sicer pa to ni samo stvar Srbov. Proti takim avtonomijam bi bili tudi vsi Hrvati in Slovenci, ki ljubijo narod in državo bolj od lokalnih interesov. Ako propade in trpi škodo država, bodo predysem trpeli Slovenci. A razmere v naši državi še niso konsolidirane, v državi še vedno vlada heterogenost političnih ideologij in političnih mentalitet.

Sporazum na osnovi širokih pokrajinskih avtonomij je torej izključen, ker bi potisnil Srbe nazaj, in to bi bilo na škodo ne samo Srbom nego vsej državi. A SLS zahteva avtonomije za vso državo.

Možno je še eno, da namreč SLS začasno opusti svoj program glede avtonomij ter se zadovolji z nekaterimi začasnimi koncesijami, n. pr. da dobi v Sloveniji vso oblast v svoje roke ter za to ceno sklene nekak predsporazum. SLS bi ta čas seveda izkoristila v to, da se ojači in uniči svoje politične nasprotnike. Težko bi bilo potem začeti v Sloveniji z državno politiko, ako bi bili uničeni vsi patriotski elementi, ki so za narodno in državno edinstvo. V tem oziru se je v Sloveniji že mnogo grešilo. In kar se je zagrešilo tekom let, ni mogoče popraviti v kratkem času. Nič bi se več ne izpostavljalo za državo, ako bi vedel, da ga država pusti na cedilu in izroči nasprotnikom, da ga uničijo.

Končno obstoje težkoče tehnične narave. Sedaj imamo koalicijo med radikali in samostojnimi demokrati. Nemogoče je, da bi sedeli skupaj v vladi demokrati in Slovenska ljudska stranka. Ako se pridružijo koaliciji slovenski klerikalci s 21 poslanci, bi morali samostojni demokrati s 17 poslanci. Tu pa smo zopet pri starem. Klerikalci bi se mogli pridružiti koaliciji le na podlagi njenega programa, a to je znova nemogoče. Nemogoče je tedaj najti podlago za sporazum s Slovensko ljudsko stranko.

Navsezadnje naj omenimo še nekaj. Ako govorimo o Slovencih, ne smemo misliti samo na SLS. V Sloveniji imamo tudi samostojne demokrate, ki so že našli sporazum z ostalimi samostojnimi demokrati. Radikali so v sporazumu z radikali, komunisti s komunisti, socialisti s socialisti. Vse te skupine imajo za seboj dobro tretjino naroda. SLS ima za seboj zanesljivih pristašev tudi tretjino. Ostala slaba tretjina ni stanovitna in koleba. Pri zadnjih volitvah je šla s SLS, pri občinskih volitvah je omahovala, a pri prihodnjih pojde morda z bogve katero stranko. Sporazum med Srbi in Slovenci torej deloma obstoji, ker se vsaka srbska stranka sporazume s svojo stranko v Sloveniji. Edini spo-

razum med Srbi in Slovenci, ki je možen, je ta, da se sporazumevanje med strankami razširi, t. j. da se v Sloveniji čim bolj ojačijo stranke, ki koreninijo v vsej državi in da se na tem dela. —

Navedeni članek je v toliko zanimiv, ker ga priobčuje „Samouprava“, ki je vodilno glasilo radikalne stranke in ker v glavnem kaže tudi mišljenje vodilnih radikalnih krogov z ozirom na odnošaje napram SLS. Iz članka je razvidno, da bi bila ra-

dikalna stranka pripravljena priznati SLS gotove koncesije v avtonomističnem smislu za Slovenijo, da pa odločno odklanja načrt SLS glede avtonomistične ureditve ostale države z ozirom na zaščito srbskega življa. Kakor dokazuje člankar, je možnost sporazuma v tem smislu zamujena, radi česar je mogoče samo odprt boj med radikalno in Slovensko ljudsko stranko. O izidu tega boja si lahko vsakdo sam ustvari poljubno sodbo.

Porast dinarja.

Stojimo neposredno pred novino in žetvijo. Vsakomur je jasno, da ti dve činjenici odločilno vplivata na razvoj vsega gospodarskega življenja in njegovih najrazličnejših panog, zlasti še denarstva in valute. Oči našega gospodarskega in denarnega sveta so prav ta trenotek mrzlično usrte na mednarodno denarno tržišče, kjer diktirajo vrednost denarju in regulirajo valute. Z njimi in za njimi nestrpno zro najširši sloji ljudstva, saj je od tega vprašanja odvisen njihov vsakdanji kruh.

Začetkom tega meseca je jel dinar nepričakovano padati, dasi ni bilo zato razložljivih vzrokov. Mero-dajni finančni krogi so bili vrlo optimistično razpoloženi in so kazali na izborna letina, izvoz, ki narašča, trgovino in industrijo, ki rabita ali potrebujeta in naročata le malo predmetov iz inozemstva in na investicije, ki so takorekoč popolnoma odpadle. Vendar je dinar padal, kar je vzbujalo upravičeno ogorčenje med prizadetimi krogi, ki tega padanja niso mogli razumeti. Zdelo se jim je neumljivo, zakaj finančni minister padca ne ustavi, ako ima na razpolago zadostna sredstva. Ako pa finančni minister nima sredstev, da bi zavrl padanje dinarja, naj raje poneha z nezadostnimi intervencijami in pusti, da pade dinar na svojo pravo ceno. Dalje naj skuša javnosti, ki se nahaja v popolni negotovosti in nima pojma, kaj se pripravlja, odpreti oči, ker ima finančno ministrstvo pač najboljši in najzanesljivejši vpogled v vso stvar.

Nenadoma pa se je položaj zasukal. Začetkom prošlega tedna so se že širile vesti o porasti dinarske valute. Te vesti se sedaj potrjujejo: **dinar se je okreplil in ustalil.**

Najbolj jasno in najpreje se je pokazalo zboljšanje dinarske valute na zagrebški borzi. Tečajji so začeli padati, na borzi je bilo v obilici tujih deviz, kupci pa so oklevali pri nakupu. Vsi znaki kažejo na to, da se bo ta proces nadaljeval. Prokovanje gotovih gospodarskih krogov so se v vsem izpolnila. Dinar raste.

To je dovedlo finančnega ministra, da je v belgrajski „Politiki“ podal obširno izjavo o stanju dinarja in o vzrokih njegovega naraščanja. Dotaknil se je tudi možnosti kolebanja

valute, pri čemer je razen trditve, da za padec dinarja ni bilo konkretnih razlogov, navajal tri vzroke za možnost nestalnosti dinarja. Prvi povod kolebanju dinarja leži v sedanji denarni krizi na Dunaju, kjer so banke pri spekuliranju s frankom izgubile ogromne vsote. Mnogo dunajskih bank je doživelo polom ali stoji neposredno pred polomom. Dunaj je igral in igrá še sedaj vlogo nekega posredovalca med našimi kraji in zapadom. Pri tem je založil mnogo lastnega in tujega denarja v našo industrijo, trgovino in banke. Sedaj pobira te zneske nazaj, kar gotovo škodljivo vpliva na dinar. Vendar omenjamo, da Dunaj bolj in bolj izgublja vlogo posredovalca in da že stopamo z zapadnimi veleledarnimi zavodi v neposredne stike. To so ugodne šanse za dinar.

Drugi vzrok za nestalnost valute je, dasi se nekako čudno sliši, neposredni čas pred novo letino. Letina bo izborna, vendar še ni pod streho. Sicer pa opažamo po vojni, da je dinar pred žetvijo vedno padel. Po mnenju javnosti je to manever kupcev, ki povzročajo padec dinarja, da bi ceneje kupovali. Tudi se je razpisala navada, da nekateri trgovci (zlasti v Srbiji) prelože vsa inozemska plačila ravno v dobo žetve, kar pa danes nima zmisla, ker nismo več čisto agrarna država in izvažamo vse leto.

Ker ti dve možnosti nista dovolj močni, da bi podirali dinar, moramo računati še s tretjo, to je z lahkovernostjo naše javnosti, ki pada iz ekstrema v ekstrem in izgubi pri prvem znaku za padec vse zaupanje v dinar.

V ostalem pa so to le možnosti, dočim govore dejstva drugače. Prav nobenega povoda ni, da bi trdno ne verovali v ustaljenje in porast dinarja. Plačilna bilanca države je ugodna, kakor še ni bila, izvoz prekaša uvoz in še narašča, državne finance stoje izvrstno in se je obtok bankovcev od oktobra 1923 znižal od 6 na 5.4 milijarde dinarjev. Dinar bi mogel trpeti le vsled inflacije, ki pa je izključena. Končno tudi notranje- in zunanje-politični položaj naše države ni slabši, kakor je bil pred enim ali dvema letoma. Če bi se torej pokazalo kako kolebanje valute,

I. P.:

»Dan žena« v Einsiedlu.

Krasna je divna in divjeromantična Švica s svojimi k nebu kipečimi velikani, ljubkimi malimi in večjimi jezери, po katerih beže parniki in se ob solnčnem vzhodu blešče v čarobnih valovih tako mameče, da se zamisliš pri takem pogledu in sanjaš: Svet, kako si lep!

Ni čuda, da v to naravno lepoto tako radi prihajajo bogati tujci občudovat stvarstvo-božje, uživati prsto naravo, iskat in krepi si ljubo zdravje. In ponosen je Švicar na to svojo, z naravnimi krasotami tako bogato grudo. Konzervativen je glede svoje zemlje; njo ljubi, na njo je navezan, njej je zvest in na njej je srečen, zato pa Švicarja ne omami tuji duh, ne tuje šege in razvade. Pač pa je napreden, kulturno in gospodarsko v vseh panogah. Kako znajo Švicarji z modernimi tehničnimi napravami ugoditi modernim zahtevam in željam razvajenih letoviščarjev! Kako je razvita paronlovba na jezerih, kako železniško omrežje po dolinah in strmih gorskih velikanih!

Nadarjeni Švicarji znajo pač prirodni kapital spojiti s svojim umskim za gospodarski in kulturni napredek ter si tako kot gospodarji na svoji zemlji ustvarjajo blagostanje doma. O, da bi naš narod posnemal Švicarje v ljubezni do dela na domači zemlji, ki je v marsičem, zlasti v naši Gorenjski, tako podobna švicarskim razmeram!

V svobodni švicarski državi živi svoboden državljan. Tu ni, vsaj v zadnjih desetletjih, narodnih in verskih bojov, dasi žive v njej Nemci, Lahi in Francozi raznih veroizpovedanj. Zakaj? Odgovor je lahek. Zato, ker je Švica svobodna država, ki spoštuje pravice svojih državljanov. To je tudi razlog, zakaj se verski življev v Švici tako svobodno razvija in napreduje v raznih organizacijah. Ker se ravno v katoliški veri najlepše udeležuje večni ideal: pred Bogom smo vsi enaki, zato tekmuje v Švici med seboj inteligenca, če je treba nastopiti in braniti večne resnice z svitlim mečem uma.

Središče verskega življenja je Švicarjem znamenita, svetovnoznana božja pot Matere Milosti v Einsiedlu s svetiščem in starodavnim samosta-

nom sv. Benedikta. Ta samostan je Švicarjem ponos, saj je v ožjem pomenu besede republika v republiki po svojem kulturnem in gospodarskem ustroju. Svobodno se v samostanu razvija kulturno delo v nižjih in višjih šolah, vse panoge kmetijstva, planinstvo, planšarstvo, konjereja, iz katere črpa država najboljše konjski material zase, govedo in prašičereja, nadalje malone vse potrebne obrti, kratkomalo vse kulturno in gospodarsko življenje.

K temu svetišču je letos 24. oziroma 25. maja prihitelo več tisoč izobraženih žena in gospodičen, organiziranih v „Zvezi žena“, že tretjič iskat pomoči, utrjevanja v verskih resnicah in pouka o velikih nalogah zvanja žene v gospodarskem, socialnem, političnem in karitativnem delu, primernem današnjim časom.

To manifestacijo junaških švicarskih žena živo opisuje gospodična Roza Lusser-jeva v nekem švicarskem listu. Mimogrede bodi omenjeno, da je pisateljica hči Frančiška Lusserja, ki je še za kralja Milana gradil železniško progo Kragujevac-Niš in ki je bil veliko let pozneje vo-

ditelj zgradbe bohinskega predora na podbrdski strani

Veličastno zborovanje je otvoril sedanji opat, omenivši, da je vselej pomenljiv dogodek, kadar priromajo v večjem številu romarji k Milostipolni, tem večji in tem pomenljivejši pa je še dogodek, da pride toliko tisoč zavednih, izobraženih žena in gospodičen poklonit se Kraljici nebes in zemlje, da pod njenim varstvom molijo in se posvetujejo o velikopoteznih načrtih z namenom, udeleževati jih v življenju v čast božjo, srečo svojih družin in uteho trpečih in zapeljanih. Težak, bojeviti je sedanji čas, — gre za večni blagor. V tem duhovnem boju ne sme zaostati krščanska Švicarska. Njena sveta dolžnost je gojiti in ohraniti vero v družini in pravnost v mladini. Krščanska žena, krščanska mati naj soodločuje z možem za srečo v družini, moli in deluje naj za preureditev nesrečnih in zaslepljenih družin po modernem brezverskem nauku sedanjega časa, čegar cilj je samo vživanje, kakor da bi mogel osrečiti človeka le minljivi svet s svojim kratkim življenjem.

(Dalje prihodnjic.)

bi bilo le začasnega značaja.

Izjavo finančnega ministra je vzel javnost z zadovoljstvom na znanje, zlasti ker je razvoj stvari pokazal, da so ministrova izvajanja točna. Vendar pa se del javnosti ne strinja z razlogi, ki jih je navajal minister glede možnosti oslabitve dinarja. Predvsem se je pričelo odzemanje deviz s strani dunajskih bank pred oslabitvijo dinarja in ni nič vplivalo na jugoslovanski trg. Dinar je začel šele tedaj padati, ko so nekatere bel-

grajske velebanke začele kupovati v veliki meri inozemske devize.

Kar se tiče trgovinskega posredovanja med Jugoslavijo in zapadom, je jasno, da bi mnogo pridobili z neposrednimi stiki. Vendar dunajski trg navzlic sedanjí krizi še ni izgubil svojega pomena za Jugoslavijo. Zato je najbolje, da ostanemo začasno še pri Dunaju, zlasti ker bi težko našli novo središče za posredovanje, zakaj nove zveze se ne najdejo tako lahko in enostavno.

Politični pregled.

Dr. Korošec pri kralju.

Pretekli teden je bil dr. Korošec v avdijenci pri kralju na Bledu. V tej avdijenci je menda dr. Korošec predlagal kralju, naj bi se sestavila koncentracijska vlada brez Radiča, to se pravi, da bi v vlado vstopili tudi Davidovičevi demokrati in Jugoslovanski klub. Kaj je dr. Korošec dosegel, njegovo časopisje ne poroča, kar je precej sumljivo.

Pašičeva vrnitev v Belgrad.

Pašič se je vrnil z Bleda v Belgrad. Kakor znano, je na Bledu kralju poročal o političnem položaju ter o nameravani preosnovi vlade, kateri bi se naj poveril tudi volilni mandat. Vlada bi se preosnovala povodom odločitve o razpustu narodne skupščine.

Koncentracijska vlada

je po raznih vesteh že zaradi tega izključena, ker se doslej še nobena

stranka opozicijskega bloka ni odrekla zvezi z Radičem, kar bi imel biti predpogoj za možnost take kombinacije. Vsekakor pa je vse stremljenje opozicijskega bloka usmerjeno za tem, da se osnuje koncentracijska vlada in čimbolj zavlečejo volitve v skupščino, ki bi bile zlasti za SLS skrajno neljube, kar je z ozirom na izid doseđanjih občinskih volitev v Sloveniji lahko umljivo.

Vrnitev kralja v Belgrad.

Kralj se vrne te dni v Belgrad ter ima ob tej priliki po časopisnih vesteh pasti odločitev v notranjepolitičnem položaju. Kralj je zaslišal na Bledu obe nasprotni strani in kakor je soditi, se je odločil, da ob svojem povratku v Belgrad definitivno reši krizo. Od ene kakor od druge strani se pričakujejo uspehi, kakšen bo izid, bodo pokazali prihodnji dnevi.

Politične vesti.

+ **Razkol v Jugoslovanskem klubu.** Bunjevska-šokačka stranka je bila doslej zastopana po svojih poslancih v Jugoslovanskem klubu. Kakor pa je izjavil po poročilu zagrebskega »Hrvata« član Jugoslovanskega kluba in vodja omenjene stranke, duhovnik Blaško Rajič, se Bunjevci še dalje pogajajo z Radičevó stranko, s katero so se sporazumeli že v vseh glavnih vprašanjih. Po tem sporazumu bodo Bunjevci v somorskem in subotičkem volilnem okrožju postavili pri volitvah svoje samostojne kandidatne liste, v vseh drugih okrožjih pa bodo glasovali za liste Radičeve stranke. Zapisnik o tem sporazumu se bo podpisal prihodnjo nedeljo v Zagrebu. To, da bodo Bunjevci podpirali Radičeve kandidate, medtem ko bo vodil Radič v Sloveniji v boj proti SLS slovenske republike, kaže le na neenotnost v Jugoslovanskem klubu, čegar člani sklepajo politične pogodbe z drugimi strankami ne glede na koristi stranke, ki jo zastopajo ostali njegovi člani.

+ **Razpust neodvisne delavske stranke.** Po časopisnih vesteh so oblasti v Belgradu zasledile več tajnih komunističnih brošur, ki jih je izdala komunistična stranka oziroma takozvana neodvisna delavska stranka. Notranje ministrstvo je izdalo o propagandi Neodvisne delavske stranke komunikacije, ki veli: Neodvisna delavska stranka, katere osrednji odbor tvorijo po večini bivši komunistični poslanci, je izdala tajno brošuro »Makedonija — Makedoncem« in drugo brošuro »Zemlja zemljoradnikom«. S temi brošurami se razvnamajo plemenske strasti, izpovedujejo komunistična načela in propagira ideja odcepljenja Makedonije potom revolucije, pozivajo se javno Makedonci, da stopijo v vrste komunistične stranke in da se bore za avtonomijo. V nekem odstavku se veli: »Odkar je Srbija zavzela Makedonijo, je ta trpela in propadala. Brošura se je našla povodom hišne preiskave v prostorih centralnega odbora v Kosovski ulici št. 43. Pri nadaljni preiskavi se je našla tudi brošura: »Vloga proletarske omladine«. Ta brošura poziva na borbo proti sedanjemu državnemu redu. Vse brošure so bile tajno tiskane. Uprava mesta Bel-

grad je zaplenila gorenje brošure, sodišče in kasacijsko sodišče sta odobrila to zaplembo. Na temelju zbrane materiala, ki je v rokah uprave mesta Belgrada, bodo člani izvršilnega odbora obtoženi po zakonu o zaščiti države. »Slovenski Narod« poroča o tej zadevi iz Belgrada tudi nastopno: Na podlagi hišnih preiskav, ki jih je izvršila oblast mesta Belgrada v prostorih Osrednjega odbora Neodvisne delavske stranke Jugoslavije, je pričakovati, da bo vlada v najkrajšem času odredila razpust te stranke na temelju zakona o zaščiti države. Notranje ministrstvo sploh zbira in dobiva sedaj podrobna poročila o tajnem delovanju komunistov, ki povsod, zlasti v Sloveniji organizirajo tajne napadalne čete proti obstoju sedanjega državnega reda. Člani teh organizacij imajo tajne legitimacije in se sestajajo v privatnih hišah, kjer podrobno razpravljajo o načrtih, kako bi nastopili proti vsem državnim elementom. Notranje ministrstvo je tudi prejelo letake, ki so bili tiskani v Katoliški tiskarni v Ljubljani. Iz zaplenjenih brošur je razvidno, da so nameravali komunisti razcepiti enotno državo v več malih avtonomnih držav.

+ **Dr. Korošecv pogum.** Dr. Korošec je izjavil v Belgradu, da se njegova stranka tudi državljanske vojne ne boji. Dr. Korošec, ki je doslej kot vrhovni general SLS izgubil še vsako bitko, se obnaša sedaj kakor tisti gost, ki so ga vrgli iz gostilne pod kap in ki vpije v onemogli jezici: Lumpje, le počakajte, vam bom že pokazal!

+ **Vladna kriza.** Cievaričev »Beogradski dnevnik« piše, da bo Pašič takoj po prihodu kralja v Belgrad zahteval volilni mandat, in da bo ob tej priliki predložil ostavko kabineta, s čemer se bo otvorila vladna kriza. Kralj bo takoj pričel z posvetovanji, ter bo skušal doseči, ako bo le mogoče, sestavo koncentracijske vlade, kar da je že njegova davna želja. Ako do koncentracijske vlade ne bo prišlo in kakor se sodi, tudi ne bo prišlo, bo kralj primoran iskati izhoda v izvenparlamentarni vladi, ali pa v volitvah. Volilni mandat bi bil poverjen Pašič-Pribičevići koaliciji ali pa nevtralni vladi.

Domače vesti.

— **Cenjenim naročnikom prilagamo današnji številki položnico v svrhu poravnania zaostale in tekoče naročnine. One cenj. naročnike, ki so plačali že za naprej, pa prosimo, da položnico oddajo svojim znancem, da da se ti naroče na naš list.**

— **Smrtna kosa.** V Ložu je umrl dne 5. t. m. po dolgi bolezni g. Fran Škrbec, sin ugledne narodne rodbine v Ložu. Blag mu spomin!

— **Komisija za trasiranje železnice.** Črnomelj—Vrbsko, odnosno Rog. Slatina—Krapina je prispela v Ljubljano ter prične s svojim delom na terenu.

— **Kredit za gradnjo železnic.** Prometni minister je nakazal 5 milijonov dinarjev kredita za gradnjo železnice Murska Sobota—Ormož. Pričakuje se, da bo proga Ljutomer—Ormož še to jesen gotova.

— **K sedemdesetletnici dekana Antona Koblerja.** Belgrajska »Samoprava« od 3. julija poroča v posebnem članku o sedemdesetletnici župnika Ivana Vrhovnika, ki ga je nedavno kralj odlikoval z redom sv. Save III. razreda ter o sedemdesetletnici dekana Antona Koblarja, o kateri piše: V Kranju je slavil te dni svojo sedemdesetletnico tamošnji dekan Anton Koblar. To narodno mesto je z lepo svečanostjo proslavilo ta dogodek. Za vojne je bil Koblar interniran in je bil edini duhovnik ljubljanske škofije, ki ga je zadela ta usoda, in samo odločno posredovanje dr. Šusteršiča ga je rešilo večje nesreče. Tudi Koblar je poznan književnik in zgodovinar. Napisal je mnogo lepih monografij iz preteklosti kranjske dežele in mnogo temeljitih razprav v publikacijah Ljubljanskega muzejskega društva in v drugih publikacijah. V Kranju je neumorno

delal za prosveto naroda in njegovo monumentalno delo je »Ljudski dom« v Kranju, ki ga je zgradil z velikim trdom in žrtvami. V tem domu je ognjišče narodne prosvete za Kranj in okolico, gledališče, knjižnica, čitalnica, hranilnica itd.

— **Stroški procesa proti Čarugi.** Kakor poročajo iz Osijeka, znašajo stroški procesa proti razbojniku Čarugi in tovarišem skupaj okoli 460.000 dinarjev. Te stroške ima trpeti država. Zadnje dneve je Čaruga obohel na mrzlici. Čaruga zadnje dneve ne jemlje nikake hrane.

— **Prijavni rok za IV. Ljubljanski velesejem,** ki se bo vršil od 15. do 25. avgusta t. l., kakor tudi razpoložljivi prostori, se bližajo svojemu koncu. Nahajamo se v resnih časih, naša država in naše gospodarstvo preživlja težko krizo. Res je, da je splošna deviza štedenje, res je pa tudi, da so vzorčni velesejmi vsled svojih obče znanih funkcij prvi poklicani blagodejno vplivati in zamašiti nastale vrzeli. To posebno, ker postanek velesejmov ni bil mogoče plod špekulativnih namenov, ampak jih je ustvarila potreba, ker je treba ne samo osigurati si svoj bližnji trg, ampak osvojiti tudi nov konzum in s tem samemu sebi znatno pomagati, ker kdor ne raste, ta pada. Ljubljanski velesejem je vsled svoje že pridobljene tradicije, dalje tudi od nasprotnikov priznane vzorne organizacije in priljubljenosti do sedaj še vedno kar najbolje uspel. Po došlih prijavah, po zanimanju kupcev, ki se že oglašajo z informativnimi vprašanji ter po najboljšeje propagandi, je tudi uspeh letošnjega velesejma zasiguran. Vsled počaščenja z najvišjega mesta, s prevzetjem protektorata po Nj. Vel. Kralju, je pa razvitje gotovo v pravo manifestacijo slovenskega dela in pridnosti. Vsi oni, ki še niso poslali prijavnice, naj to nemudoma store.

Gospodarstvo.

Razvoj naše obrti in pomen velesejma.

V današnjih časih težke krize in silnega zastoja v vseh strokah potrebuje naša obrt bolj kot kedaj preje reklame. Velika industrijska podjetja imajo celo oddelke za reklamo, kajti industrijski izdelki se ne dajo vpeljati s par potniki. Reklama stane ogromne svote. Izdelki posameznih tujih industrijskih podjetij so po najoddaljenejših gorskih selih znani po reklamnih tablicah. Slovenski obrtnik je ali preskromen, ali pa se boji stroškov reklame, ker še ne pozna njene potrebe in njene koristi, zlasti ker ne pričakuje takojšnjega uspeha. Nihče ne zahteva in tudi ne svetuje, da bi se naša obrt v reklami kosala z ono industrijskih podjetij, vendar pa ne odobravamo, ako se v tem oziru sploh nič ne stori. Imamo velika obrtna podjetja, ki za reklamo skoraj ničesar ne izdajo, čimbolj pa se bodo taka podjetja povečala in čim večja bo konkurenca, tem občutnejša bo postala potreba reklame, a čim dalje so podjetja na trgu ne vpelejo tem težja bo vpeljava kasneje, ko se bodo isti predmeti nudili od raznih strani.

Razstaviti obrtne izdelke na vzorčnem velesejmu, je tudi reklama. Tudi ta, rekel bi, živa reklama, ni zastoj, a je najboljša reklama, ker ne obeta šele uspehov za kasneje,

temveč žanje največkrat že trenutno uspehe. Tako je vzorčni velesejem za obrtnika s stališča reklame veljavna in poučna ustanova, ki odkriva, kako si posamezna podjetja skušajo obrtniti nase pozornost naročnikov in kupcev. Razlika med prireditvijo prvega in sledečih dveh velesejmov potrebuje v celoti resničnost te trditve. Posamezne tvrdke, zlasti mlajše, so nastopile na prvem ali drugem velesejmu v skromnosti, a so na prihodnjih že zadobile značaj vpeljane in močne obrti. Napredek, ki se pokaže na razstavnem prostoru pri posameznih tvrdkah, bo brezdvomno zanje velikega trgovskega pomena.

Dalje ima obrtnik na vzorčnem velesejmu najlažjo možnost, spoznavati in opazovati konkurenčna podjetja. Spoznava izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelane, finjšo opremo itd. Na mestu samem se prepriča o okusu in željah zainteresentov, vidi, kako konkurenca vstrelja za željam, a sam ostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti v svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti, posvetiti se obrti, ni zadosti, postaviti izdelke na trg, dober obrtnik skuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšavati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogroziti obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hib in

Nedvomni znaki

»Pravega :FRANCKOVEGA: kavnega pri-datka« in sicer: ime »Franck« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novi, rjavo-modrobeli etiketi za zaboječke. — »Pravi :FRANCK: z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

za spoznanje potrebe izpopolnitve, kakor tudi najboljši način, kako postane obrtnik znan in opozori konzumente nase, je vzorčni velesejem. In kakor je sedaj velesejem za našega obrtnika potrebna institucija, te važnosti velesejem tudi še sedaj, ko bo že obrt stala na vrhuncu razvitka, ne bo izgubil.

Le šest tednov še nas loči od IV. Ljubljanskega vzorčnega velesejma. Vsak obrtnik, ki hoče sebi dobro, naj se zato takoj prijavi na udeležbo, ako še tega ni storil.

g Boj proti mrčesu in rastlinskim škodljivcem. Po naših vrtovih, poljih in drevesnicah je toliko rastlinskih škodljivcev, da nam včasih grozijo uničiti ves naš pridelek. Listne uši, krvave uši, pršice, ličinke, gosenice, hrošči, skakači, grbave stenice, bolhači itd., vsa ta golazen napada razno zelenjavo in druge rastline, cvetlice, vrtnice, sadno in drugo drevje in poljske rastline, katerim jemljejo sok in jim ne pustijo, da se nadalje pravilno razvijajo. Proti tem škodljivcem so se poskusila razna sredstva, kakor: trošenje s pepelom, cestnim prahom, žveplom, škropljenjem z zeleno in modro galico, tobačnim izvlečkom itd. Kot najboljša sredstva, katerega lahko pri nas dobimo in katerega se splošno uporablja, je tobačni izvleček. Raztopina tobačnega izvlečka v vodi hitro pomori vse škodljivce in škoduje rastlinam le takrat, če je pre-gosta. Gostost raztopine naj se ravna po mrčesu, katerim je namenjena, ter je 1 do 3 odstotna, t. j. na 100 l vode se vzame 1 do 3 litre tobačnega izvlečka. Dobro je, če dodamo raztopini nekoliko mila (žajfe) in sode z lanenim oljem ali kalafonijo. Rastline se navadno škropijo z nalašč za to napravljene škropilnicami, ali pa z navadnimi trtnimi škropilnicami. Kdor teh nima, uporabi lahko za manjše rastline tudi malo metlico. Za uničevanje listnih uši zadošča 1 do 1½ odstotna raztopina, za uničevanje pršic in ličink 2 odstotna, za kosmate gosenice in hrošče pa mora biti 3 odstotna. Pravi tobačni izvleček uspešno pomori mehurožce na jagodah, vrtnicah, malinah, na čebuli, na zelju in drugih rastlinah v rastlinjakih, potem listne uši po vrtnicah, sadnem drevju, Ivanovem grozdju in vse zgoraj navedene škodljivce.

g O mlečnosti krav v Ameriki. V „Dunajskem kmetijskem listu“ poroča nek Amerikanec, da v Ameriki ni nič več nenavadnega, ako daje krave na leto 15.000 do 16.000 litrov mleka in ako računamo mlečnost 300 dni na leto, povprečno dnevno 50 do 53 litrov mleka. Razume se, da Amerikanci teh uspehov niso dosegli čez noč. Mnogo desetletij so z vso vnemo, previdnostjo in znanstvenostjo delali na izboljšanju živinoreje in so končno prišli do uspehov, ki jih prednje številke izražajo. Vršilo se je preskušanje raznih pasem, dolgoletna kontrola glede mlečnosti oziroma glede vpliva razne hrane na mlečnost in se je na podlagi teh rezultatov vršilo tudi odbiranje najboljših in dobrih komadov. Pri vsem je igrala seveda važna vloga računica, da se pokaže tudi uspeh v izplačanju dela. Na zdravstveno stanje živine se je vedno pazilo ter so živinozdravniki pri odstranjevanju tuberkuloznih komadov zelo odločno nastopali. V zvezi z vsem tem se je mnogo pozornosti posvečalo travništvu, istotako hlevom ter redu in čistosti v hlevu. Kar se tiče kontrole krav, skrbi za to tudi država in mnoga privatna društva so nastavila celo vojsko strokovnjakov, ki kot kontrolorji obiskujejo vsa važnejša živinorejska središča ter tam ugotavljajo množino mleka, množino maščobe v mleku, način krmljenja oziroma vpliv poedinih vrst krme na množino mleka in maščobe. Ob enem se točno beležijo vsi stroški in vsi dohodki, da se dožene, pri katerem načinu postopanja je gospodarska korist za živinorejca največja. Uspehi se objavljajo, kar podžiga druge živinorejce. Tako se o nekem živinorejcu čita, da je vzgojil bika, katerega prvih 47 hčerk, je vsaka po prvem teletenju dala na leto nad 10.000 litrov mleka ali dnevno 33 litrov. Taki podatki se uradno kontrolirajo in uradno objavljajo.

g Izvoz iz Jugoslavije po deželi. — V prvem letošnjem četrtletju je eksportirala Jugoslavija v 36 dežel. Najvažnejši odjemalci naših pridelkov in izdelkov so: Avstrija, Italija, Češkoslovaška, Nemčija, Ogrska, Grška, Francija, Švica, Anglija in Turčija. Teh deset držav je odvezlo 95,54% vsega eksporta v skupni vrednosti 1 milijardo, 969,035.688 dinarjev. Najboljša odjemalka je Avstrija, ki je kupila za 654,4

milijonov blaga, to se pravi 31,31%. Že samo ta številka nam pravi, da bi bilo dobro skleniti z Avstrijo trgovsko pogodbo in da bi bilo dobro olajšati tudi osebni promet med obema državama. — Druga odjemalka je Italija, 615,702.572 dinarjev ali 29,87%. Če seštejemo odstotke obeh teh dveh, vidimo, da eksportiramo tja 61,18%, dobre tri petine. Daleč zadaj je Češkoslovaška s 7,46% ali 153,794.849 Din, nato Nemčija s 6,55%, oziroma 135,054.517 Din, nato Ogrska 6,7% in 125,070.991 Din, Grška 4,5 in 92,800.000, Švica 2,83% oziroma 58,200.000, Anglija 2,10% in 43,100.000, Turčija 1,88% in 38,600.000 Din. Poljski smo prodali v vsem četrtletju samo za 6 milijonov dinarjev blaga, Albaniji pa za 3 milijone. Najmanj smo prodali Danski, Algeriji in Kitajski. — Izvozila je pa Jugoslavija po teži 693,343.363 kg blaga in 16.212 posameznih kosov v skupni vrednosti 261,378.554 Din.

g Za vinogradnike. Vsled sklepa finančnega ministra ni treba plačati vinogradnjem-gostilničarjem, ki točijo samo lastno vino, takse v znesku 200 Din.

g Točenje vina lastnega pridelka. Finančni minister je odredil, da se vinogradnikom odobri točenje vina lastnega pridelka, toda nadalje tri mesece v istem letu, in da so ti točilci dolžni plačati točilno takso po tar. post. 62, taksne tarife, in sicer najnižje predvidene takse iz te tar. post. napram številu prebivalstva, kateremu točijo, kakor to izrecno odreja 2. odstavek 4. pripombe iz tar. post. 62. Onim vinogradnikom, ki vina ne točijo dalje nego tri mesece v enem letu, ni treba plačati takse iz tar. post. 63. taksne tarife, ker to ni profesionalno točenje pijač. Nasprotno pa, ako izvršujejo točenje dalje nego tri mesece v letu, morajo imeti še osebno pravico in, ako način točenja to zahteva, tudi krajevno pravico. Iz tega sledi, da točenje vina lastnega pridelka ne sme trajati dalje od treh mesecev v letu. Kdor toči v letu dalje od treh mesecev, si mora pridobiti še osebno pravico in, ako toči v lokalih sedečim gostom na način kavarne ali gostilne, tudi krajevno pravico.

g Ugodna žetev v Vojvodini. Po poročilih iz Novega Sada je letošnja žetev v Vojvodini prav dobra, kvalitativno mnogo boljša nego prošlega leta. Na eno katastrsko jutro se je letos pridelalo 10 do 12 stotov žita. Ječmen je nekoliko kvalitativno in kvantitativno slabši, oves je dober, pšenica odlična.

g Uvoz semenskega krompirja v Italijo dovoljen. — Z odlokom z dne 21. junija 1924, ki je bil objavljen v št. 156 uradnega lista „Gazzetta ufficiale“, je italijanski minister za državno gospodarstvo dovolil, da se sme v tekočem letu pod gotovimi pogoji uvažati krompir, ki se mora porabiti izključno za seme. Tozadavne prošnje je treba poslati pred 1. avgustom t. l. laboratoriju za rastlinsko patologijo za poljedelstvo v Milanu.

Dolžnosti davkoplačevalcev v III. četrtletju.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Hišna najmarina.

Za odmero hišne najmarine 1925-1926. v krajih, v katerih so hišni najmarini zavezana vsa poslopja, torej tudi poslopja, ki niso oddana v najem, in za l. 1925. v ostalih krajih, so hišni posestniki dolžni vložiti napovedi o donosu hišne najemščine pri pristojnem davčnem oblastvu do konca meseca avgusta t. l. — Izpembe, ki nastanejo glede višine hišne najemščine izza vložitve napovedi do konca l. 1924. se morajo davčnemu oblastvu sproti naznaniti.

Hišni posestniki, ki ne bi pravilno in točno prijavili hišne najemnine, izgube razen tega, da jih zadenejo kazenske posledice, pravico, sodno zahtevati večjo najemnino od one, ki so jo prijavili davčnemu oblastvu.

Ako ne predloži hišni posestnik napovedi o najemnini v določenem roku in ako se tudi na ponovni poziv ne odzove v treh dneh, se kaznuje v denarju do 180 Din. — Ako se tudi v nadaljnjih osmih dneh ne odzove pozivu, odpošlje davčno oblastvo na lice mesta uradnega odposlanca, ki sestavi napoved proti povrnitvi učinkovitih stroškov, odobrenih po stroškovniku.

Hišni posestniki, katerih v najem dana poslopja v krajih, v katerih niso vsa poslopja zavezana najmarini, nimajo več nego 7 stanovanjskih prostorov, so upravičeni, ustno napovedati hišno najemnino pri županstvu, ki zbira take podatke v tabelarnih zapisnikih.

II. Posebna pridobnina.

Za vložitev napovedi za l. 1924. je potekel zadnji rok dne 1. julija 1924. Podjetja, ki še nimajo odobrenih računskih zaključkov za preteklo poslovno dobo in torej napovedi še ne morejo predložiti, naj si takoj izposlušajo podaljšanje roka.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za II. četrtletje 1924 do 30. julija 1924. in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki se še posebe opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretim uradne ocene ter rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. avgusta 1924. dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti, in zaračunavati poleg 8 odst. zamudnih obresti še za opomin 4 odst. terjanege zneska. Za plačilo vojnega davka veljajo posebni roki, ki so razvidni iz plačilnih nalogov.

V. Razgrnitev predpisnih izkazov.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v preteklem četrtletju, bodo razgrnjeni predpisni izkazi prvih 15 dni meseca julija t. l., kolikor niso davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka že bili opozorjeni individualno ali z javnimi razglesi.

O predpisu dohodnine se davčni zavezanci potom občne obveste s posebnimi obvestili, katera nadomeščajo predpisne izkaze, ki so se do sedaj razgrinjali pri občinah.

VI. Dospelost nekaterih periodičnih taks.

a) Od kuponov ali dividend kakor tudi od tantjem se plačuje 1 odst. taksa v 15 dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10. pripomba 5).

b) Do dne 15. julija t. l. morajo delniške družbe (denarni zavodi) predložiti davčnemu oblastvu ali finančni upravi seznam otvorjenih ali tekočih računov v minullem polletju ter na vsak račun prilepiti takso po 20 Din na seznamek. Med delniškimi družbami medsebojno otvorjeno tekoči račun plačujejo polovico te takse (tar. post. 37.).

c) Od dopolnitve prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati drugi obrok od 1. všteteja 15. julija t. l. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8 odstotne obresti in kot kazni še dvakratni znesek nepoložene takse (tar. post. 12., pripomba 12., odstavek I., št. 1 in 3).

č) Dne 31. julija t. l. je plačati takso za pravico, da se točijo pijače, za III. polletje 1924. Če se ta taksa ne plača pravočasno, je kazni trikratni znesek redne takse poleg

plačila redne takse. Če točilec ne plača redne takse niti v 30 dneh od dne, ko bi jo bil moral plačati, se mu odvzame pravica do točenja pijače.

Tržne cene.

Žito. Prošli teden so bila evropska žitna tržišča precej živahna. Nemčija je precej povpraševala po rži in rženi moki ter obobrila večje cene. Nakupovala se je tudi stara pšenica madžarskega in jugoslovanskega izvora. Vzorci naše nove pšenice na zunanjih trgih ugajajo. Izvoz žita iz naše države se prošli teden ni povečal. Nedvomno bodo cene morale zopet nazadovati, ker bo sicer spričo ponovnega zboljšanja dinarja izvoz popolnoma zaostal. Moka se je trgovala prošli teden v Bački po 465 do 485 Din po kakovosti. Pšenico so nakupovali mlini po 310 do 317 Din na baških postajah, a le v manjših količinah. Turščica je notirala v Bački 230 do 235 Din in oves 275 do 280 dinarjev.

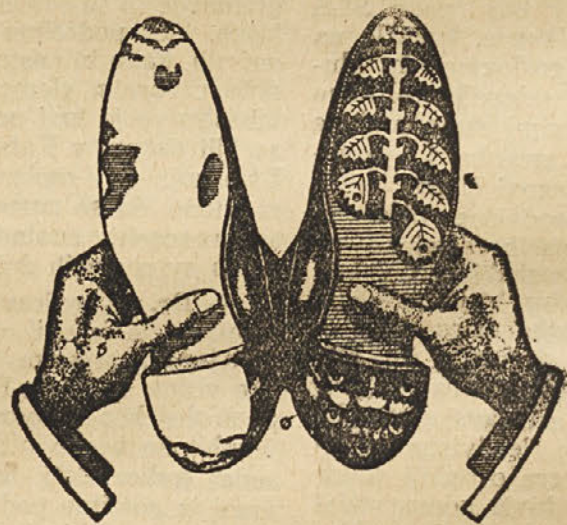
Živina. Zagrebške cene prošlega tedna za kg žive vage: voli I. 15 do 15,50, II. 10,50 do 14, III. 8,50 do 9, krave 9,50 do 10, III. 8 do 8,50, mlada živina 14 do 17; teleta I. 15 do 17, II. 14 do 15. — Na živinskem sejmu v Mariboru 8. t. m. so bile povprečne cene za kg žive teže: debeli voli 13 do 13,50, poldebili voli 11 do 12,50, plemenski voli 8,25 do 10,50, biki za klanje 10 do 12,25, klavne krave debele 9,75 do 11,25, plemenske krave 8,75 do 9,50, krave za klobasarje 7,25 do 8,75, molzne krave 8,75 do 9,75, breje krave 8,75 do 9,75, mlada živina 10 do 14 Din. Mesne cene: volovsko meso I., vrste 25 do 27, II. vrste 22 do 24, III. vrste 19 do 21; teče meso I. vrste 25 do 28, II. vrste 21 do 24, svinjsko sveže 22,50 do 35 Din za kg.

Praščiči. Na svinjskem sejmu v Mariboru 4. t. m. so bile naslednje cene: Mladi praščiči, 5 do 6 tednov stari 200 do 225; 7 do 9 tednov 275 do 300; 3 do 4 mesece 400 do 625; 5—7 mesecev 750 do 900; 8 do 10 mesecev 1000 do 1250. 1 kg žive teže 15 do 16,25; mrtve 17,50 do 21,25. Koze (komad) 225 do 250; ovce 187,50 do 200.

Krma. Zagrebške cene prošlega tedna: seno I. 90 do 1,25, II. 75 do 90; detelja 112 do 150, slabša 70 do 100.

Mast in prekajeno meso. Na naših trgih so bile prošli teden nastopne povprečne cene: debela slanina 36, sveža slanina 34, papricirana 33, industrijska mast v sodih 30 do 32 z 2 odst. pribitka za ambalažo, čista domača mast 33,50 (v podrobnosti razprodaji 36,5), dobra gnat 48, cesarsko meso 33, krakovske klobase 33, kranjske 33, kortadele 34, pariška klobasa 33 Din za kg, vse na debelo.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Pazite na razliko

med kožnimi potplati in Palma Kaučuk potplati in petami. Prednosti proti kožnim potplati so večja trajnost in vzdržljivost čevljev, elastična in ugodna hoja, ter nizka cena.

Zahtevajte edino le »Palma«

Priporoča se mizarstvo

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in proračuni brezplačno.